

Pestprotocol Bernardus van Bockxmeerschool

Dit pestprotocol heeft als doel dat:

“Alle kinderen zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen”.

Door regels en afspraken zichtbaar te maken, kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze regels en afspraken. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

Op de Bernardus van Bockxmeerschool werken we met een gedragsprotocol. Ondanks alle inspanningen komt pesten helaas op alle scholen voor. De piek van het pesten ligt tussen 10 en 14 jaar, maar ook in lagere en hogere groepen wordt er gepest.

Pesten op school is een ingewikkeld probleem. Dat betekent dat scholen het serieus moeten aanpakken. Een vereiste daartoe is dat alle betrokkenen, leerkrachten ouders en leerlingen, pesten als een bedreiging zien en bereid zijn het te voorkomen of te bestrijden. Ons onderwijsprotocol tegen pesten probeert door samenwerking het probleem van het pestgedrag bij kinderen aan te pakken. Hiermee willen wij een aanzet geven tot het verbeteren van het geluk, het welzijn en de toekomstverwachting van de kinderen.

Pesten, ruzie, plagen.

Plagen is niet hetzelfde als pesten. De verschillen zou je zo kunnen aangeven:

| Plagen | Pesten |
|------------------------------|-----------------------|
| gelijkwaardigheid | machtsverschil |
| Wisselend “slachtofferschap” | Hetzelfde slachtoffer |
| humoristisch voor beiden | kwetsend |
| Af en toe | Vaak/voortdurend |

Een definitie van pesten op school luidt als volgt: “Pesten is het systematisch uitoefenen van psychische en/of fysieke mishandeling door een leerling of een groep leerlingen van één of meer klasgenoten, die niet (meer) in staat zijn zichzelf te verdedigen.” Met deze definitie is het verschil tussen pesten en plagen duidelijk aangegeven. Bij plagen is sprake van incidenten. Pesten echter gebeurt systematisch: een aantal keren per week, een keer per week of regelmatig.

Voorwaarden op school niveau:

- Het bewust maken en bewust houden van alle betrokkenen van het probleem.
- Het gericht voorlichten van alle betrokkenen van de BvB.
- Het werken met twee vertrouwenspersonen op school.
- Het aanleggen van toegankelijke, goede informatie over het probleem "pesten".
- Elke twee jaar wordt dit protocol geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.
- Streven naar een goed pedagogisch klimaat.
- Wekelijks lessen vanuit de methode voor sociaal- emotionele ontwikkeling Goed Gedaan!
- Materiaal om in projectvorm aandacht te besteden aan het pesten.

De vijfsporen aanpak.

Bij ons op school gaan wij uit van de zogenaamde vijfsporen aanpak:

- Hulp bieden aan het gepeste kind.
- Hulp bieden aan de pester.
- Hulp bieden aan de zwijgende middengroep.
- Hulp bieden aan de leerkracht.
- Hulp bieden aan de ouders.

Hulp aan het gepeste kind:

Kinderen die voortdurend worden gepest, reageren meestal door passief gedrag of gaan ze uitdagen. Beide vormen van gedrag zijn aangeleerd als reactie op het gepest worden. Aangeleerd gedrag kan weer afgeleerd worden. Vaak verdwijnt bepaald afwijkend gedrag als het pesten is gestopt. Toch kunnen vormen van afwijkend gedrag ook langdurig aanwezig blijven. Vormen van afwijkend gedrag kunnen zelfs aanleiding zijn tot pesten.

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest. Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten.
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken. De leerling in laten zien dat je op een andere manier kan reageren.
- Zoeken en oefenen van een andere reactie bijvoorbeeld je niet afzonderen
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest. (aanleiding bespreekbaar maken.)
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil.
- Sterke kanten van de leerling benadrukken.
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt.
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s) Het gepeste kind niet over beschermen bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.
- De leerkracht kan gebruik maken van de internbegeleider en andere collega's.
- Bij ernstige gevolgen van pesten probeert de leerkracht samen met de ouders het gepeste kind zijn/haar gevoel voor eigenwaarde terug te laten vinden. Zo nodig wordt

hierbij hulp van professionele instellingen ingeschakeld, zoals OBD, schoolmaatschappelijk werk, RIAGG (via huisarts) e.a.

Hulp aan de pester

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten (eerder zelf gepest, baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen, Gedrag als gevolg van televisiegeweld, verloren bij sport of spel)
- Als de oorzaak enigszins duidelijk is, probeert de leerkracht de *gevoeligheid* van de pester voor wat hij het gepeste kind heeft aangedaan te vergroten. Aanvullend materiaal hierbij kan ondersteunen. B.v. brieven van gepeste kinderen of van ouders van gepeste kinderen laten lezen. Samen video's/dvd's bekijken met gesprekken van kinderen en/of hun ouders.
- Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste.
- Excuses aan laten bieden
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft.
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest – belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de 'stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- De leerkracht kan een rollenspel laten spelen, waarbij de pester ervaart hoe het is om buitengesloten te worden.
- Leerkracht maakt afspraken met de pester over gedragsverandering. Aan het eind van de week komt de naleving ter sprake.
- Contact tussen ouders en school; Als bovenstaande niet helpt wordt een gesprek met de ouders aan gegaan. Elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?
- De leerkracht vraagt hun medewerking om aan het pestprobleem een einde te maken. Dit gesprek wordt pas nu gehouden omdat de meeste kinderen hun gedrag snel aanpassen als het pesten in een vroeg stadium wordt aangepakt. Soms is dit zelfs nodig om de pester te beschermen tegen mogelijk al te rigoureuus (lichamelijk) straffen door de ouders.
- De leerkracht kan gebruik maken van de internbegeleider en andere collega's.
- Als het pestgedrag blijft voortduren wordt hulp van buitenaf ingeschakeld voor sociale vaardigheidstraining. Dit kan door de OBD of door Bureau Jeugdzorg. Ouders dienen hiervoor toestemming te geven.
- Weigeren de ouders en blijft de pester volharden in zijn gedrag, dan wordt overgegaan tot schorsing, eventueel gevolgd door verwijdering van school.

Hulp aan de zwijgende middengroep:

Om de zwijgende middengroep tot bondgenoot in de strijd tegen het pesten te maken zijn de volgende acties mogelijk:

- Pesten aan de orde stellen in de klas bijvoorbeeld door aandacht voor dit pestprotocol en het onderwerp regelmatig terug te laten komen. Telkens in andere bewoordingen en ook gebruikmakend van verschillende werkvormen.

- Als een leraar met de klas spreekt over pesten, is het raadzaam geen peestsituatie in de klas als uitgangspunt te nemen, maar het onderwerp daar bovenuit te tillen. Gebeurt dit niet dan kan de klas het probleem ontkennen, bagatelliseren, het slachtoffer de schuld geven of zeggen dat het maar een grapje is. Of de pesters gaan het slachtoffer voor zijn klikken bestraffen.
- Via rollenspel het buitengesloten zijn aan den lijve ondervinden.

Hulp op leerkracht niveau:

- Het team is in zijn geheel verantwoordelijk voor het welzijn van alle leerlingen.
- Van iedere leerkracht wordt verwacht, dat hij/zij werkt aan een positieve groepsvorming. O.a. door toepassing van het gedragsprotocol.
- Leerkrachten kunnen signaleren als pesten desondanks optreedt. Hij/zij kan daarbij gebruik maken van informatie van ouders, collega's, medeleerlingen en van de gepeste leerling.
- De leerkracht neemt duidelijk stelling. Na signaleren van pestgedrag geeft hij/zij duidelijk aan dat hij/zij dergelijk gedrag verafschuwt en afkeurt.
- Hij/zij probeert zicht te krijgen op de oorzaak, de omvang van het pestgedrag en de mogelijke gevolgen van het slachtoffer.
- Hij/zij probeert het invoelend vermogen van de pester te vergroten. (Als jij nu eens gepest werd?.....)
- Wanneer het pesten ondanks alle inspanningen doorgaat of opnieuw de kop opsteekt, gaat de school, respectievelijk de leerkracht, over tot een **directe, curatieve aanpak**. (Zie hoofdstuk **directe curatieve aanpak**)
- Hierin staat de leerkracht niet alleen. Het team is in zijn geheel verantwoordelijk voor het welzijn van alle leerlingen. Hij/zij kan een beroep doen op collega's en internbegeleider. Hij/zij kan onze zorgbreedte procedure volgen.

Hulp aan de ouders

Ouders van gepeste kinderen:

- a) Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- b) Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- c) Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken
- d) Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- e) Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- f) Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt

Ouders van pesters:

- a) Neem het probleem van uw kind serieus
- b) Raak niet in paniek: elk kind loopt kans een pester te worden
- c) Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen
- d) Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet
- e) Besteed extra aandacht aan uw kind
- f) Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport
- g) Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind
- h) Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat

Alle andere ouders:

- a) Neem de ouders van het gepeste kind serieus
- b) Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan
- c) Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag
- d) Geef zelf het goede voorbeeld
- e) Leer uw kind voor anderen op te komen
- f) Leer uw kind voor zichzelf op te komen

De directe curatieve aanpak.

De directe curatieve aanpak bestaat uit twee methoden:

- De niet confronterende methode.
- De confronterende methode.

1. De niet confronterende methode.

- Deze methode wordt toegepast als de leerkracht vermoedt dat er sprake is van onderhuids pesten. (niet zelf waargenomen)
- Hij/zij schakelt collega's in om vermoedens mogelijk te versterken.
- Ondertussen stelt de leerkracht een algemeen probleem aan de orde in de les, om zo bij het probleem in de klas te komen. Op deze manier geeft de leerkracht ook een eerste "signaal" af. Mogelijke onderwerpen: Oorlog en vrede; gevoel van overwinnaars en overwonnen, mensenrechten, rechten van het kind, machtsmisbruik in het algemeen, kindermishandeling door volwassenen e.d.
- Gedragsprotocol bespreken.
- Praten over buitensluiten in het algemeen en in de klas. Dit een keer in een rollenspel of in een gymles praktiseren.
- Wachten op een moment dat de leerkracht of een collega het daadwerkelijk ziet en dan duidelijk stelling nemen.

2. De confronterende methode

- Deze methode past de leerkracht toe als een leerling voor zijn/haar ogen wordt gepest. (lichamelijk en/of geestelijk)
- De leerkracht neemt duidelijk stelling.
- Voert een gesprek met de klas over pesten in het algemeen.
- Spreekt met de leerlingen naderende regels af.
- Behandelt het probleem tijdens een bepaalde les.

Vertrouwenspersoon.

Indien de ouders van het gepeste kind vinden dat de leerkracht, respectievelijk de school onvoldoende of onjuist gehandeld heeft, of er naar de mening van de ouders niet het gewenste resultaat is bereikt, kunnen zij via de vertrouwenspersoon een klacht indienen bij de externe vertrouwenspersoon.

- Deze gaat na of door de leerkracht/school al het mogelijk is gedaan wat redelijkerwijs van een leerkracht/school verwacht mag worden.
- Hij/zij bemiddelt eventueel tussen ouders en de school.
- Wordt er voor de betrokken partijen geen bevredigende oplossing bereikt, dan legt hij/zij de klacht neer bij de klachtencommissie.
- De klachtencommissie behandelt de klacht en adviseert het bevoegd gezag.

Pesten buiten schooltijd

Ook aan pesten na schooltijd zal aandacht besteed moeten worden. De school is niet verantwoordelijk voor de leerlingen en hun gedrag buiten de schooltijden. Het is echter bekend dat ervaringen die de kinderen op doen in hun vrije tijd, door kunnen werken tijdens de schooltijd.

Leerkracht en ouders moeten daarom alert zijn op de manier waarop kinderen met elkaar omgaan en duidelijk stelling nemen wanneer bepaalde gedragingen hun norm overschrijden. Aan ouders de vraag om melding te maken van pestgedrag na schooltijd.

Verslaglegging

Verslaglegging is voor een goede uitvoering van het protocol noodzakelijk. Verslaglegging over de pester en over het gepeste kind. Zorgvuldige verslaglegging geeft helderheid over de afspraken en de verdeling van de verantwoordelijkheden. Daarnaast kun je op basis van verslaglegging de gevolgde werkwijze evalueren en hierover verantwoording afleggen.

- In de verslaglegging beschrijf je objectief de gebeurtenis.
- Daarnaast alle besluiten en afspraken die worden genomen.
- Ouders hebben recht op inzage van het verslag van hun kind.

Cyber pesten of pesten via social media

“Veel pestgedrag tussen leerlingen speelt zich af online op sociale netwerken en via smartphones. Via internet en sociale media is er ongeremdheid in wat leerlingen elkaar 'toewensen'. Makkelijker dan in real life pesten ze elkaar, bedreigen, gebruiken agressieve en grove taal, halen vervelende grappen uit en plaatsen ongewenste foto's en filmpjes online.”

Vormen van cyberpesten

Anonieme berichten versturen via social media en SMS, schelden, roddelen, bedreigen, foto's van mobieltjes en webcambeelden op internet plaatsen, privégegevens op een site plaatsen, wachtwoorden en credits stelen en misbruiken, haatprofielen aanmaken, virussen sturen, happy slapping, en het versturen van een e-mail bom. 20% van de leerlingen heeft te maken met cyberpesten.

Effecten

De effecten van cyberpesten kunnen erger zijn dan bij traditioneel pesten. Opnames die via

de webcam worden gemaakt, worden vastgelegd door een ander. Deze opnames verdwijnen nooit meer. Over de hele wereld kan een foto op een site staan. Foto's die eenmaal op internet staan zijn soms niet meer te verwijderen.

Verantwoordelijkheid van de school

Soms gebeurt pesten buiten de school. Toch heeft de school er veel last van. Het ruziën en pesten gaat op school door. Schoolresultaten lijden eronder. Er ontstaat een onveilig klimaat. Kinderen kunnen minder goed leren. Pesten heeft effect op het schoolklimaat.

Hoe kun je cyberpesten voorkomen?

- Toepassen en actualiseren van het pestprotocol.
- Leerlingen bewust maken van de gevaren op internet, de effecten van cyberpesten en de strafbare feiten.
- Afspreken van internetgedrag en samen met de leerlingen regels maken.
- Pesten bespreekbaar maken in de klas en leerlingen elkaar daarop laten aanspreken.
- Sancties van het pestprotocol consequent toepassen.
- Schoolregels aanpassen (mobiele telefoons apart in bewaring geven onder schooltijd).
- Opleiden van leerlingen (groep 7 en 8) en medewerkers in de school.
- Ouders informeren door een ouderavond of middag. Alleen door met de ouders samen te werken is cyberpesten aan te pakken.

Hoe kun je cyberpesten aanpakken?

Voorbeeld 1 Een blootfoto van een leerling is op het internet geplaatst:

- Luister naar de leerling.
- Toon begrip en veroordeel niet.
- Neem contact met de ouders op.
- Meld dit bij de contactpersoon of vertrouwenspersoon.
- Meld dit bij de provider met verzoek tot verwijdering van de foto.
- Adviseer de ouders aangifte bij de politie te doen.
- Probeer de dader te achterhalen.
- Voer maatregelen richting dader uit.

Voorbeeld 2 Een leerling wordt steeds lastig gevallen (stalking):

- Leer de leerling assertief te zijn: nee zeggen, contact afsluiten.
- De leerling niet laten ingaan op de stalker.
- Breng de ouders op de hoogte.
- Adviseer de ouders en de leerling om bewijslast te verzamelen.
- Adviseer de ouders aangifte bij de politie te doen.

Voorbeeld 3 Over een leerling wordt geroddeld via social media:

- Geef steun en luister naar de leerling.
- Adviseer de leerling berichten te bewaren en op te slaan.
- Probeer de dader te achterhalen via systeembeheerder en slachtoffer.
- Bespreek het met de mentor/trouwenspersoon.
- Spreek de pesters aan.
- Voer eventueel een klassengesprek.
- Neem contact met de ouders op.
- Probeer de dader op te sporen. Soms is de identiteit van de dader te achterhalen door uit te zoeken van welke computer op school het bericht is verzonden. Je gebruikt daarvoor de zogenaamde logfiles van de school-server (centrale computer). Vanzelfsprekend heb je daar wel (technische) ondersteuning van een ICT-coördinator, systeembeheerder, en/of externe beheerder voor nodig.
- Ga na wanneer het bericht verstuurd is en welke klas op dat moment gebruik maakte van de computers. De stijl van het bericht en eventuele taalfouten kunnen de dader verraden. De dader kan wellicht ook worden gevonden door in de klas te praten over wat er is gebeurd. Soms is het niet mogelijk een dader te achterhalen en zit er niets anders op dan het effect te minimaliseren. Dat kan het beste door het slachtoffer op het hart te drukken niet te reageren op haatmail of andere ongewenste berichten.

Blokken van afzenders

Sommige programma's hebben de mogelijkheid om specifieke afzenders te blokkeren. Verwijs ouders naar onderstaande websites voor meer informatie. Op den duur loont het wellicht de moeite de leerling een nieuw mailadres te geven. Vertel je leerlingen dat ze altijd heel voorzichtig moeten zijn met het doorgeven van hun mailadres aan anderen.

Cyberpesten is strafbaar

Er zijn verschillende vormen van cyberpesten die strafbaar zijn. Daar kun je hier meer over lezen: Cyberpesten wat is strafbaar? Leerlingen realiseren zich dat vaak niet. Ook wanneer het slachtoffer lichamelijk letsel of materiële schade is toegebracht, kan de politie worden ingeschakeld.

Informatieve websites over digitaal pesten:

www.pestweb.nl/basisschool

www.dekinderconsument.nl

www.iksurfveilig.nl

www.internetsoa.nl

www.i-respect.nl